ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාව ඒකකය 17

1. ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය යනු .... සිදුවන .... ප්‍රමාණයයි.

2. ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය = ———————— = $\frac{\text{නිපද වූ ඵල ප්‍රමාණය}}{\text{ගත වූ කාලය}}$

3. **දී ඇති වචන යොදා හිස්තැන් පුරවන්න.**

ශක්තිය	ගැටීම	බන්ධන

- රසායනික ප්‍රතික්‍රියාවක් සිදුවීමට නම් ප්‍රතික්‍රියක අංශු .... සිදුවිය යුතුය.
- එහිදී .... බිඳීම හෝ කැඩීම සිදුවී වෙනස් වූ ඵල හට ගැනීමට නම් ප්‍රමාණවත් .... ක් තිබිය යුතුය.

4. ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවයට බලපාන ප්‍රධාන 4 කි. එනම්,

උෂ්ණත්වය			

5. හිස්තැන් පුරවන්න.

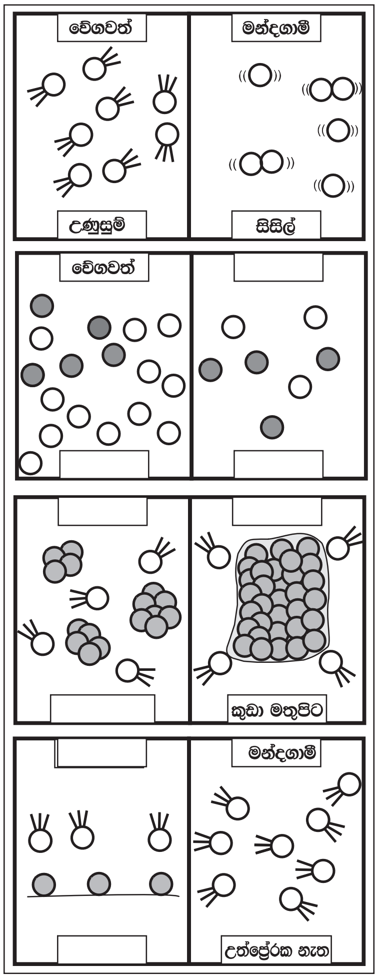

i. උෂ්ණත්වය

- උෂ්ණත්වය වැඩි වූ විට අංශු වල චාලක ශක්තිය .... (අඩු / වැඩි) වේ.
- මේ නිසා අංශු .... (වේගයෙන්/සෙමෙන්) ගැටේ.
- ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය .... (අඩු / වැඩි) වේ.

ii. සාන්ද්‍රණය

- සාන්ද්‍රණය වැඩි වූ විට ප්‍රතික්‍රියක ප්‍රමාණය .... (අඩු /වැඩි) වේ.
- මෙවිට අංශු අතර ගැටීම් .... (අඩු / වැඩි) වේ.
- ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය .... (අඩු / වැඩි) වේ.

iii. පෘෂ්ඨ වර්ගඵලය

- විශාල කැබලි වලට වඩා එම ද්‍රව්‍යමය කුඩු ස්වභාවයෙන් ඇති විට පෘෂ්ඨ වර්ගඵලය .... (අඩු / වැඩි) වේ.
- එවිට අංශු අතර .... (අඩු / වැඩි) වේ.
- මේ නිසා ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය .... (අඩු / වැඩි) වේ.

iv. උත්ප්‍රේරක

- උත්ප්‍රේරක මගින් අඩු ශක්තියක් යටතේ පවා අංශු අතර .... (අඩු / වැඩි) ගැටීම් ප්‍රමාණයකට ඉඩ සලසයි.
- මේ නිසා ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය .... (අඩු / වැඩි) කිරීමට දායක වේ.
- නමුත් උත්ප්‍රේරක රසායනික ප්‍රතික්‍රියාවේදී .... වැය (වේ / නොවේ)
- ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය අඩු කිරීමට දායක වන ද්‍රව්‍ය .... නම් වේ.

උදා:- ....

6. දී ඇති උත්ප්‍රේරක යොදා හිස්තැන් පුරවන්න. (ප්ලැටිනම් පෙන්ටොක්සයිඩ්/වැනේඩියම්/නිකල්/සවිවර යකඩ)

රසායනික කර්මාන්ත	**ක්‍රමය**	**භාවිතා වන උත්ප්‍රේරක**
ඇමෝනියා නිපදවීම	හේබර්	....
සල්ෆියුරික් අම්ලය	ස්පර්ශ ක්‍රමය	....
නයිට්‍රික් අම්ලය	ඇමෝනියා ඔක්සිකරණයෙන්	....
මාගරීන්	අසංතෘප්ත මේද හයිඩ්‍රජනීකරණය	....

7. i. වායුමය ප්‍රතික්‍රියක 2 ක් අතර ප්‍රතික්‍රියාවකදී පීඩනය වැඩි කළ විට ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය .... (අඩු / වැඩි) වේ.

ii. ඔබේ පිළිතුරට හේතු පහදන්න. ....

....

8. පහත ක්‍රියාකාරකම් ඇසුරින් පිළිතුරු සපයන්න.

i. ක්‍රියාකාරකම -පහත අවස්ථා 2 පරිදි මැග්නීසියම් තනුක අම්ලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කිරීමට ඉඩ සලසන ලදී.

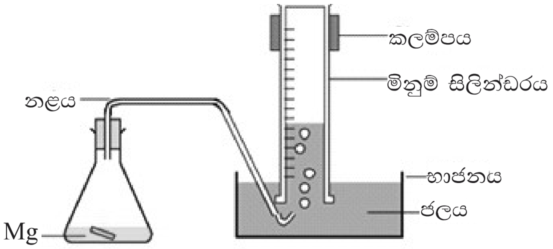

1 අවස්ථාව - මැග්නීසියම් පටිය

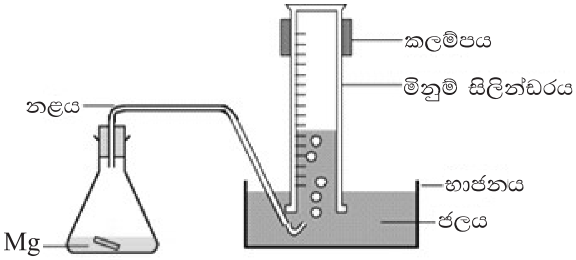

2 අවස්ථාව - මැග්නීසියම් කුඩා කැබලි

- ඉහත අවස්ථා 2 දී වායු සරාව තුළ රැස්වන වායු පරිමාව, ගතවූ කාලය සමඟ අඳින ලද ප්‍රස්ථාරය මෙහි දැක්වේ.

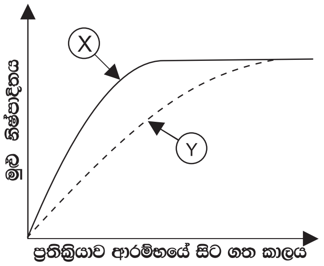

1. 1 හා 2 අවස්ථා අනුරූප වන්නේ කුමන ප්‍රස්ථාරය (X/Y) සමඟ දැයි දක්වන්න. X .... Y ....

2. ඉහත අවස්ථා 2 දී ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය වෙනස් වීමට හේතු පහදන්න.

....

ii. ක්‍රියාකාරකම-වෙනත් සිසුන් කණ්ඩායමක් විසින් ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ දී වැයවන ප්‍රතික්‍රියක ප්‍රමාණය මනින ලදී. ඔවුන් ලබා ගත් දත්ත පහත දැක් වේ.

1 අවස්ථාව (HCL සාන්ද්‍රණය 1M)

කාලය	**Mg වල ස්කන්ධය**
0 s	0.012 g
2 s	0.010 g
6 s	0.006 g
8 s	0.004 g

2 අවස්ථාව (HCL සාන්ද්‍රණය 2M)

කාලය	**Mg වල ස්කන්ධය**
0 s	0.012 g
2 s	0.010 g
6 s	0.006 g
8 s	0.004 g

i. එක් එක් අවස්ථාව සඳහා ගත වූ කාලය සමඟ වැය වූ ප්‍රතික්‍රියක ප්‍රමාණය ප්‍රස්ථාරගත කරන්න.

ii. එක් එක් අවස්ථාවේ වැය වූ ප්‍රතික්‍රීයක ප්‍රමාණය හා ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය ගණනය කරන්න.

....

....

iii. ඉහත අවස්ථා 2 දී ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය වෙනස් වීමට හේතු පහදන්න.

....